

335146 - Gayb Ve Çeşitleri

Soru

Arkadaşım gayb ilmi ile ilgili bana şöyle bir soru sordu: Biz kesin olarak biliyoruz ki Allah; olanı, olacak olanı, olmayacağını ve nasıl olacağını bilir. O'nun ilmi yaratılışın başlangıcından önce de Levh-i Mahfuz'da mevcuttur. Ben de, telefonun alarmını belirli bir saate kursam, çevremdekilere, telefonun önceden belirlediğim saatte çalacağını söylesem gaybı bilmiş olur muyum!!? Cevabın kesinlikle hayır olacağını biliyorum. Ancak soru şudur: Allah, bu evrende olacak her şeyi yaratmadan önce yazmışken, gaybı bildiğini nasıl söyleyebiliriz?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Gaybın çeşitleri

Gayb ilmi, iki çeşittir:

1-Mutlak gayb bunu Allah'tan başka hiç kimse bilmez. Örnek: Kıyamet günü vb.

2-Nisbi-göreceli gayb: Bunu bazı insanlar bilirken diğerleri bilmez. Bu, sadece onu bilmeyenler için gayb sayılır.

İslam'da gayb ilmi insanın hislerinden kaybolan her türlü olaydır. İster insan bilmesine güç yetiremediğinden dolayı gizli olsun öyleki yüce Allahtan başka kimse bilmez. İster Allah ve Resulü tarafından kesin haberle öğrensin.

Bir kişi, görünmeyenlerin bir kısmını düşününce, analiz veya benzeri yollarla bilebilir. Bu, dürbün ve diğer cihazlar gibi duyuların kapsamını genişletmeye yardımcı olan araçlarla elde edilebilecek

bazı şeyler için geçerlidir ve göreceğimiz gibi bu, göreceli gayb kapsamına giren bir husustur.

Gayba inanmanın önemi:

Gayba inanmak, insanı diğer varlıklardan ayıran özelliklerden biridir. Çünkü hayvanlar somut olanı algılama konusunda insanlarla ortaktır, ancak gayb ilmine gelince, hayvanlardan farklı olarak buna inanmaya yalnızca insanlar ehildir. Dolayısıyla gayba inanmak, bütün semavi dinlerde imanın temel dayanağıdır. Şeriatlar; vahiy dışında insanın bilmesinin mümkün olmadığı Kur'an ve Sünnette kanıtlanmış pek çok gayb meselelerden bahsetmiştir. Örnek: yüce Allah'ın sıfatları, fiilleri, yedi gök, melekler, peygamberler, cennet, cehennem, şeytanlar, cinler ve Allah'tan ve Resulü'nden gelen hak haberler olmadan anlaşılması ve bilinmesi mümkün olmayan diğer idrak edilmeyen iman hakikatler.

Gaybın kısımları:

1- Mutlak gayb: İnsanın idrak ve duyu yoluyla bilmesinin mümkün olmadığı kısımdır. Bu kısım da iki türdür:

Birinci tür: Cenâb-ı Hakk'ın, insanlara tebliğ eden peygamberlerine vahiy yoluyla insanlara tümünü veya bir kısmını bildirdiği şeylerdir.

Bunun örnekleri: Şeytanlar, cinler ve bunlar hakkında verilen bilgilerdir. *Örneğin Allah (azze ve celle) şöyle buyurmuştur: (Ey Muhammed!) De ki: "Bana cinlerden bir topluluğun (Kur'an'ı) dinleyip şöyle dedikleri vahyedildi: "Şüphesiz biz doğruya ileten hayranlık verici bir Kur'an dinledik de ona inandık. Artık, Rabbimize hiç kimseyi asla ortak koşmayacağız."*(1-2)

İkinci tür: Allah'ın kendisi dışında hiçbir yaratığa bilgi vermediği ve sadece kendisi bildiği gayb bilgisidir. Yüce Allah şöyle demiştir: *"Gaybın anahtarları yalnızca O'nun katındadır. Onları ancak O bilir."* (Enam 59) örneğin kıyametin kopacağı günü bilmesi; yeri, zamanı ve nedeni açısından ölümü, ki bunun hakkında Allah (azze ve celle) şöyle buyurmuştur: *"Kıyametin ne zaman kopacağı bilgisi şüphesiz yalnızca Allah katındadır. O, yağmuru indirir, rahimlerdekini bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiç kimse nerede öleceğini de bilemez. Şüphesiz Allah*

hakkıyla bilendir, (her şeyden) hakkıyla haberdar olandır.” (Lokman 34)

Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bazı dualarında şöyle demiştir: *“Allahım! Kendini isimlendirdiğin, Kitabında indirdiğin, kullarından birisine öğrettiğin veya katındaki gayb ilminde kendine has kıldığın sana âit her isimle diliyorum.”*

2-Sınırlı göreceli gayb: Tarihi olaylar gibi bu olayları bilmeyen için gayb ilmi sayılır. Bu nedenle yüce Allah Ali İmran kıssasını zikrettikten sonra resulüne şöyle demiştir: *“(Ey Muhammed!) Bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindedir. Meryem’i kim himayesine alıp koruyacak diye kalemlerini (kura için) atarlarken sen yanlarında değildin. (Bu konuda) tartışırken de yanlarında değildin.” (Ali İmran 44)*

3-Göreceli olmayan sınırlı gayb: Zaman ve mekan uzaklığı nedeniyle hislerin ulaşamadığı gayb, bu görülmediği takdirde gayb olarak kalır: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: *“Süleyman’ın ölümüne hükmettiğimiz zaman, onun ölümünü onlara ancak değneğini yemekte olan bir kurt gösterdi. Süleyman’ın cesedi yıkılınca cinler anladılar ki, eğer gaybı bilmiş olsalardı aşağılayıcı azap içinde kalmamış olacaktı.” (Sebe 14)* Süleyman (a.s)’ın vefatı esnasındaki olay ile ilgilidir.

Gayb ile ilgili örnekler:

1-Ruh. Yüce Allah şöyle dedi: *“Sana ruh hakkında soru soruyorlar. De ki: “Ruh, Rabbimin bileceği bir şeydir. Size pek az ilim verilmiştir.” (İsra 85)*

2- Cibril hadisinde Resulullah’a haber verilen kıyametin küçük ve büyük alametleri: **“Başı açık yalın ayak çobanların yüksek binalar yapmada yarışmaları”**

Şüphesiz bu gayb bilgilerden olup ve filen vuku bulmuş bir bilgidir. Büyük kıyamet alametlerden biri de Deccal’ın ve Dabbetul Arz’ın kıyamete yakın bir zamanında ortaya.

Bunun üzerine arkadaşınızın yaptığı iş göreceli bir gayb türüdür. Mutlak olan gayb değildir. Bu ve buna benzer sebebe dayalı bilgileri bilmesinde bir sorun yoktur.

Bu sayısız meseleler bile, bildiğini iddia eden kişinin tahmin edemeyeceği şekilde farklı şekillerde

meydana gelebilir. Bildiklerine dayanarak trenin, uçağın zamanında geleceğine hükmedildiği halde bu şekilde gerçekleşmediği herkes tarafından bilinir. Gelişen araç ve gereçlere rağmen doğacak çocuk cinsiyeti ile ilgili çok yanlış olmuştur? Alarm verecek saati alarm vermeden önce durdurursanız veya pili biterse alarm vermez. Bu tür olayların yanlışlığı ve hatası gizli değildir. Ancak bu tür konular şeytanın kalbi boş olan insanları meşgul ettiği gerçeği ve önemi olmayan bir takım düşüncelerdir.

İkincisi: Yazgının Kaza ve Kadere iman derecesine göre konumu

Yazgının zikredilen konularla hiçbir şekilde alakası yoktur. Biz bu soruya şu örnekle cevap vermek isteriz.

Şayet yüce Allah kitabında saatin alarm çalmayacağını haber verdiği halde çalsaydı bu durumda haber gerçeğe aykırı olurdu. Ancak kulun geçmiş, şimdiki zaman veya meydana gelmemiş gelecek ile ilgili bir şeyi bilmesi yüce Allah Levhi Mahfuzda kıyamete kadar olacak her şeyi yazmasıyla sorun teşkil etmez. Her şeye rağmen Yazgının kaza ve kadere iman açısından derecesi şöyledir: Yüce Allah Levhi Mahfuzda göklerin ve yerin yaratılmasından elli bin sene önce tüm olacakları yazdığına iman etmektir.

Kadere iman gerekliliğinden şöyle inanmak gerekir:

-Kulun iradesine göre eylemleri gerçekleştiğine inanmak. Yüce Allah şöyle dedi: *“O, âlemler için, içinizden dürüst olmak isteyenler için, ancak bir öğüttür.”* (Tekvir 27-28) *“Allah, bir kimseyi ancak gücünün yettiği şeyle yükümlü kılar. Onun kazandığı iyilik kendi yararına, kötülük de kendi zararınadır.”* (Bakara 286)

-kulun isteği ve kudreti Allah'ın kudret ve iradesi dışında değildir. İradeyi veren Allah'tır, ayrıca seçmeye güç veren de Allah'tır. Yüce Allah şöyle dedi: *“Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.”* (Tekvir 29) daha detaylı bilgi için ([49004](#)) nolu sorunun cevabına bakınız.

Saati alarm için ayarlayıp alarm çalacağını bilmene gelecek olursak demek ki yüce Allah bunu takdir etmiş ve yaratmıştır. Sen de bunun olacağını tahmin etmişsin. Aksi takdirde o görevi yerine

getirmesinde bir engel oluşabilirdi. Tüm ihtimaller Allah yazdığı ve takdir ettiği bilgi kapsamındadır.

Unutmamak gerekir ki yazgı iki çeşittir. Biri Levh-i Mahfuz'da olup hiç değişmeyen bilgilerdir.

Diğeri ise meleklerin elinde olup değişmesi mümkün olan bilgilerdir. Meleklerde son aşaması üzerinde karar kılınan olay Levh-i Mahfuz'a mutabık olanıdır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: *"Allah, dilediğini siler, dilediğini de sabit kılıp bırakır. Ana kitap (Levh-i Mahfuz) O'nun yanındadır."* (Rad 39)

Bu bağlamda sahih sünnette gelen sıla-i rahim (Akrabaya iyilik) ömrü uzatır ve rızık bollaştırır.

Başka bir hadiste dua kazayı geri çevirir. Nitekim yüce Allah, kulu akrabasına iyilik yapacağını ve dua edeceğini bildiğinden ona Levh-i Mahfuzda uzun ömür ve bol rızık yazmıştır.

En iyisini Allah bilir.